

SOCIĀLO
PAKALPOJUMU
AĢENTŪRA

Projekts « Drošu ģimenes vidi Latvijas bērniem!», pētījums.

Projekts: Nr. OCAY-15-435
OAK Foundation

Ārija Martukāne
Audžuģimeņu atbalsta centru
koordinatore

Rīga

14.09.2016.

SPA pakalpojumi psihosociālais darbs ir fokusēts uz misiju nodrošināt bērnam drošu ģimenes vidi

Dzimtā ģimene

Bērns

Bērna tiesības
augt ģimeniskā
vidē

Projekta idejas tapšana

Droša ģimenes vide ir galvenais elements bērnu aprūpes sistēmā.

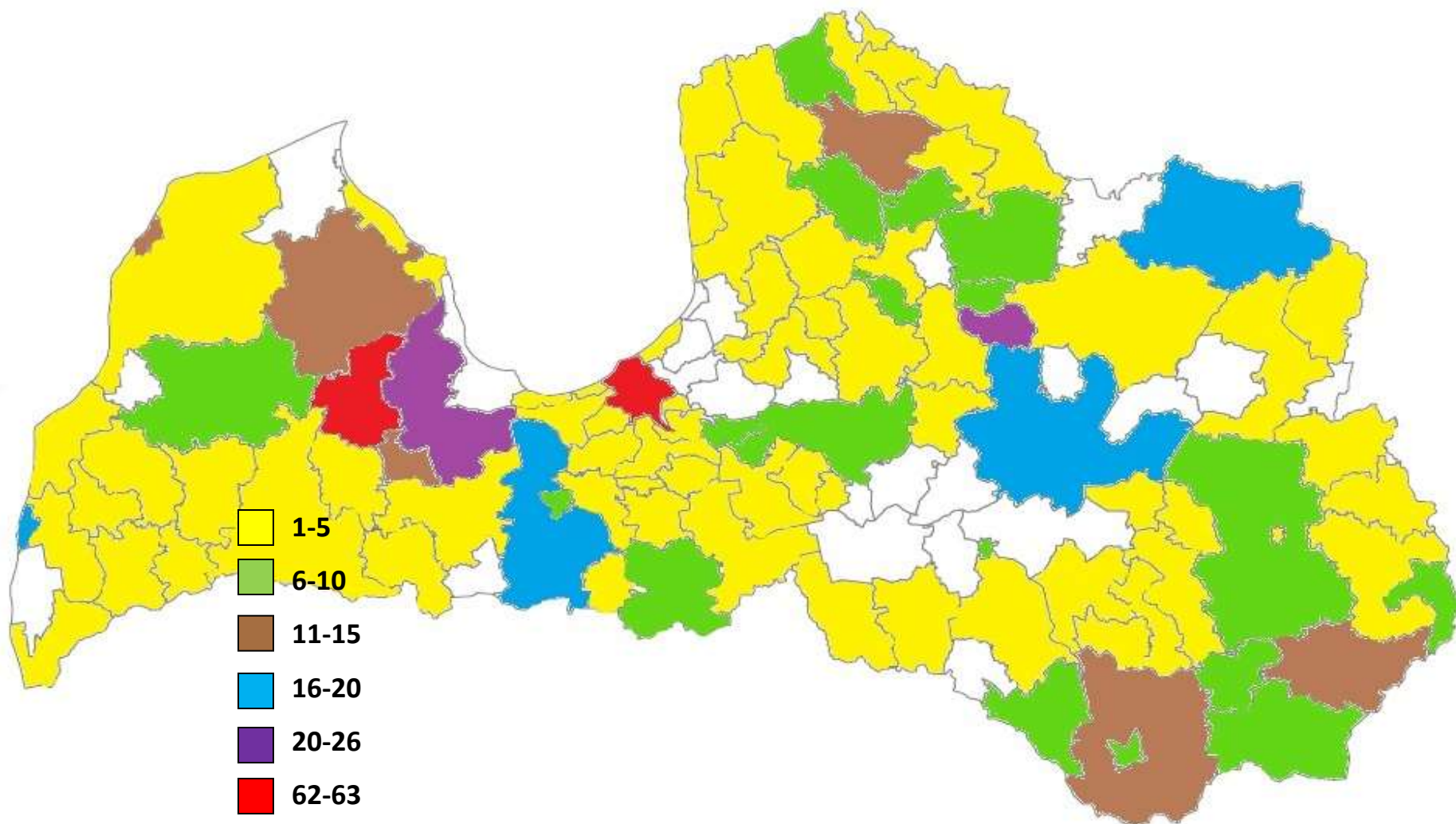
LR LM pamatnostādnes-**Deinstitutionalizācijas īstenošana Latvijā** mērķa grupām bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem, bērniem ar funkcionālajiem traucējumiem ,

SPA realizētie projekti audžuģimeņu institūta stiprināšanai.

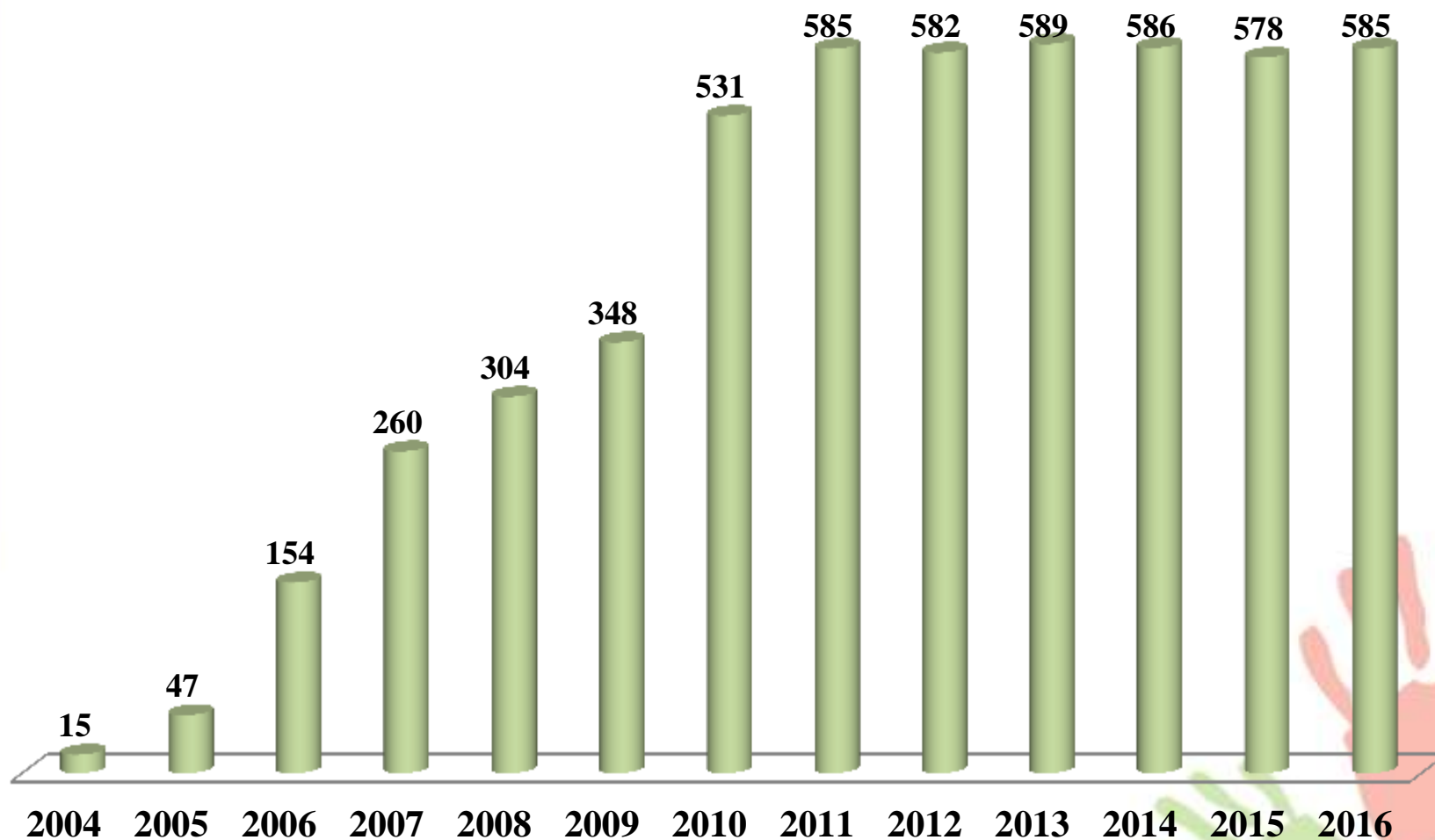
- No 2012.gada Rīgas pilsētā «Spēcīgā atbalsta un konsultatīvā programma audžuģimenēm, aizbildņiem un adoptētājiem»
- no 2012. – 2014. gadam; SIF projekts « Atbalsta sistēmas izveide Latvijas audžuģimenēm, aizbildņiem un viesģimenēm» , reģionālie mobilie atbalsta centri un pakalpojumi,
- no 02, 2014 – 01,2015, Fonds ADRA Reģionālās atbalsta sistēmas audžuģimenēm pilnveide mobilajos centros,
- 08.2015., OAK projekts «Drošu ģimenes vidi Latvijas bērniem» pakalpojumi a/ģimenēm reģionu atbalsta centros, pētījums. pētījums

Latvijā šobrīd ir 585 audžuģimenes, kurās ievietoti
1250 bērni 2015.g.

Audžuģimeņu skaita pieauguma tendences.

Pētījuma mērķis un galvenie uzdevumi

Mērķis

Izvērtēt esošo audžuģimeņu kapacitāti, gatavību un iespējas specializēties, kā arī nepieciešamo atbalsta sistēmas modeli efektīvai funkcionēšanai audžuģimeņu institūta funkcionēšanai.

Uzdevumi

1. Apzināt audžuģimeņu specializācijas fokusa teorētiskās un praktiskās iespējas un formulēt svarīgākos kritērijus;
2. Identificēt audžuģimeņu kā aprūpes sistēmas iesaistītas puses un nošķirt institucionālās atbildības jomas starp iesaistītajiem;
3. Izveidot esošo audžuģimeņu sociālo portretu un noteikt to specializācijas iespējamus virzienus;
4. Izstrādāt profesionālu pakalpojumu kopu, bērnu labklājības nodrošināšanai audžuģimenēs.

Izpētes metodes

Literatūras analīze

- **Konceptualizācija**
- **Teorētisko iespēju analīze**
- **Operacionalizācija (pētāmo aspektu pārvēršana izmērāmās kategorijās)**

Fokusgrupas / pētnieku refleksijas, ekspertu intervijas

- **5 fokusgrupas Latgalē, Kurzemē, Vidzemē, Zemgalē, Rīgā (kr.v.) 35 a/ģ**
- **Pētnieku fokusgrupa, refleksijas**
- **Ekspertu intervijas**

Audžuģimeņu aptauja.

- **Latvijas audžuģimeņu aptauja; sociāldemogrāfisks raksturojums, esošās situācijas novērtējums, pieredzes novērtējums, atbalsta vajadzības, gatavība un iespējas specializēties utt.)**

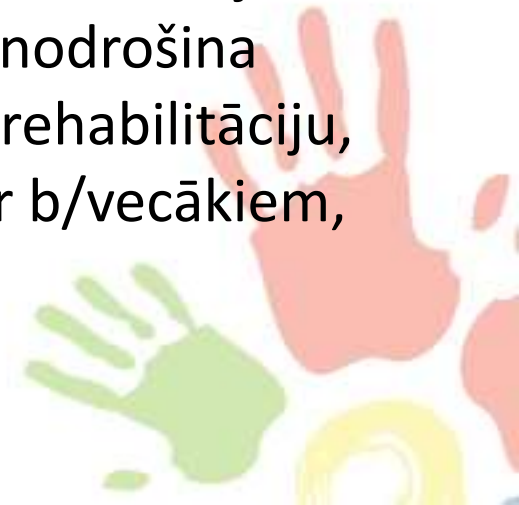
Audžuģimeņu būtība un funkcijas: definēšana un redefinēšana

Audžuģimenes definīcija

- Ģimene vai persona, kas nodrošina aprūpi bērnam, kuram uz laiku vai pastāvīgi atņemta viņa ģimeniskā vide vai kura interesēs nav pieļaujama palikšana savā ģimenē, līdz brīdim, kad bērns var atgriezties savā ģimenē vai, ja tas nav iespējams, tiek adoptēts, viņam nodibināta aizbildnība vai bērns ievietots bērnu aprūpes iestādē.

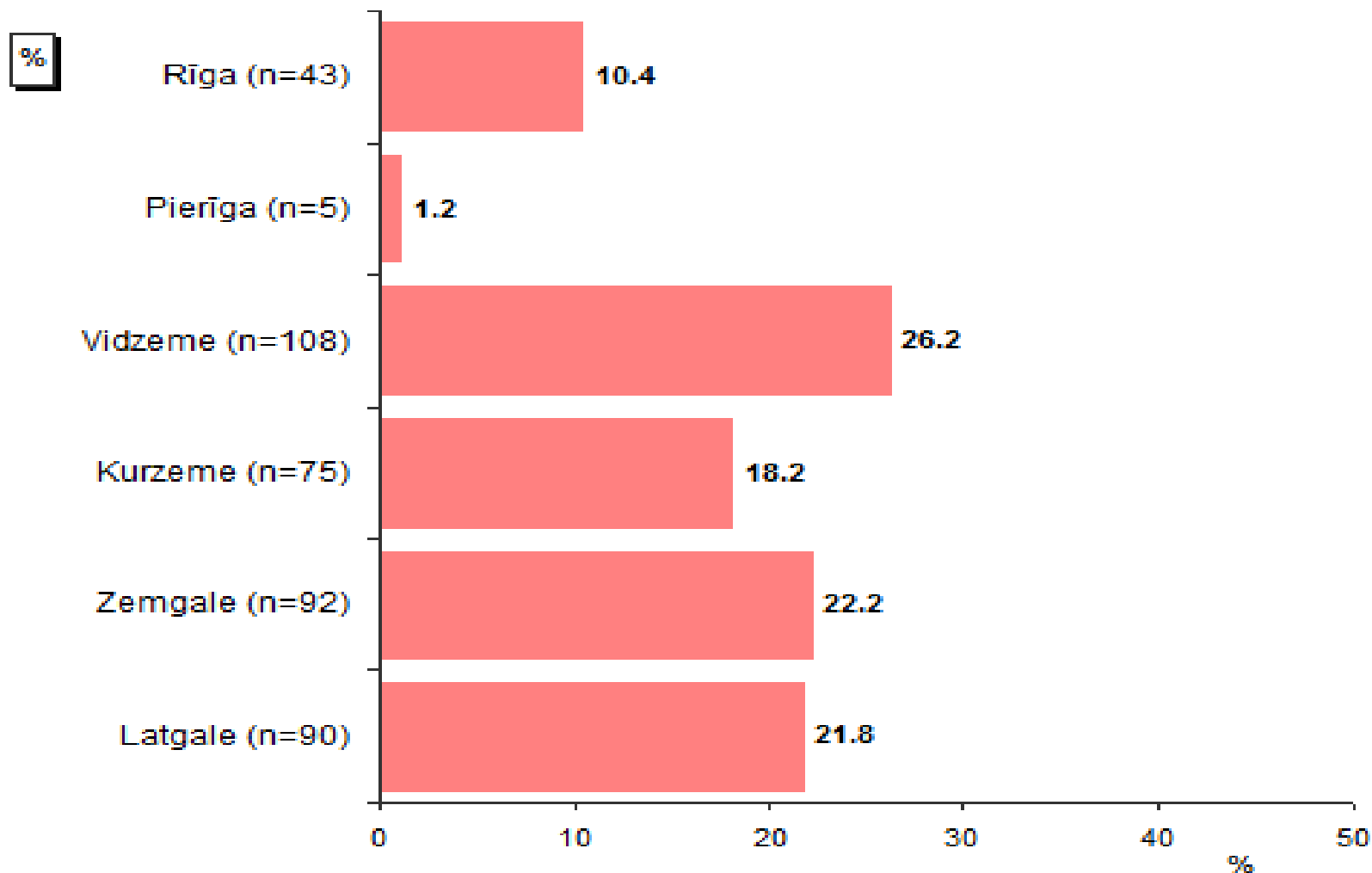
Audžuģimeņu funkcijas (esošās un potenciālās)

- Normatīvais regulējums nosaka, ka a/ģ veic bērna/u aprūpi
- Praksē – a/ģ veic bērna juridisko pārstāvniecību, sadarbību ar iesaistītajām institūcijām, nodrošina psihosociālo rehabilitāciju, sadarbojas ar b/vecākiem, atveseļo...

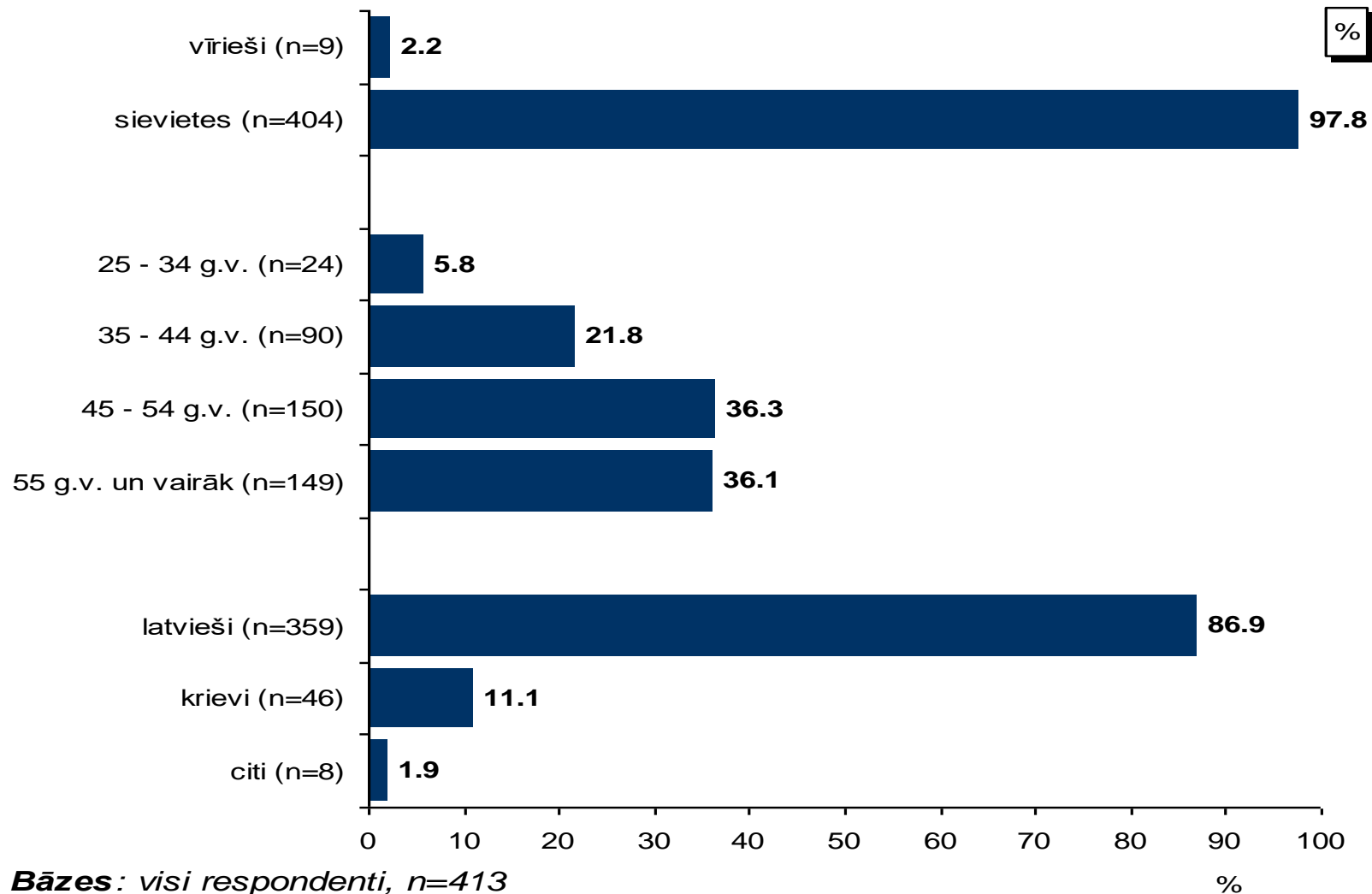

Rezultātu apkopojums / pētījuma apgrūtinājumi

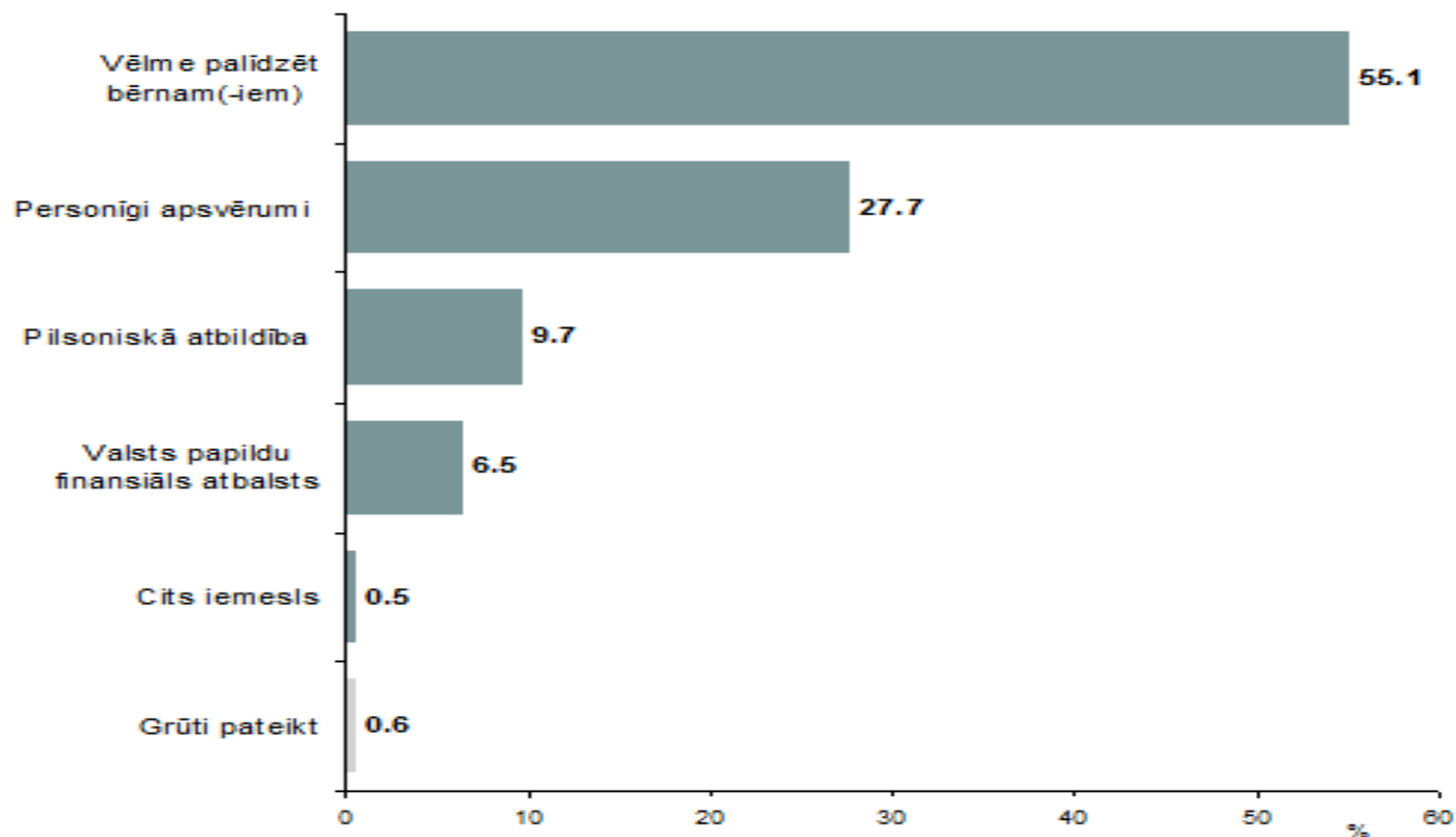
Bāze: visi respondenti, n=413

Demogrāfija.

Motivācija uzņemt bērnu(-us) audžuģimenē

"Kas personīgi Jūs motivēja pieņemt bērnu(-us) savā ģimenē un kļūt par audžuvecāku?"

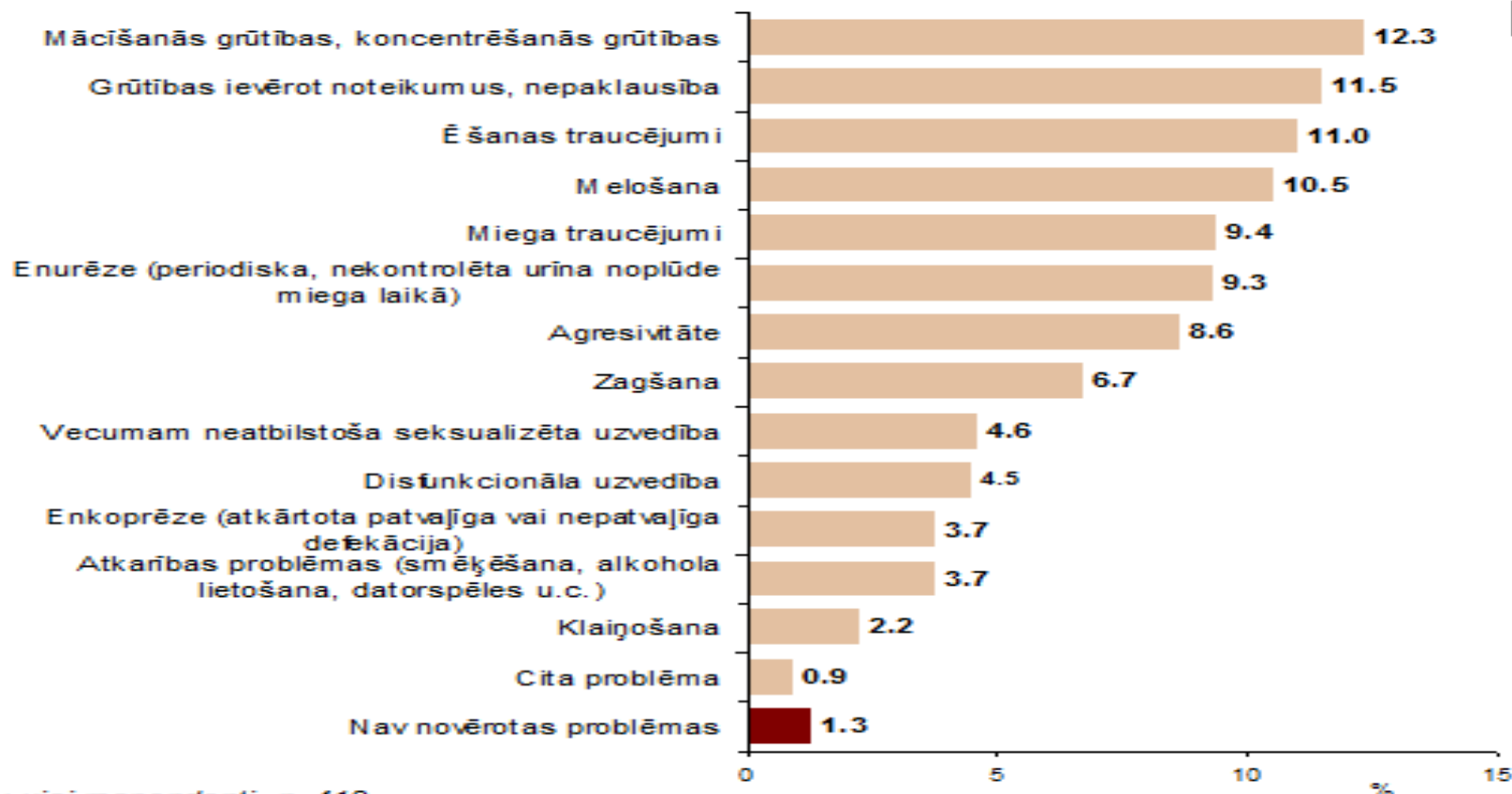
Bāze: visi respondenti, n=413

Kategorijā "Cits iemesls" ietilpst: Dieva aicinājums, misija (minēts 1 reizi); Piemērs no citām audžuģimenēm (minēts 1 reizi); Visa dzīve ar bērniem, liela ģimene gan pašai, gan vīram (minēts 1 reizi).

*Tā kā respondenti varēja minēt vairākas atbildes, kopējā atbilžu summa var pārsniegt 100%.

Problēmas, ar kurām saskārās audžuģimenes ievietošanas pirmajos mēnešos.

"Vai Jūs esat novērojis/-usi Jūsu audžubēmam (-iem) kādu no sekojošām problēmām pirmajā mēnesī kopš bēma uzņemšanas brīža ģimenē?"

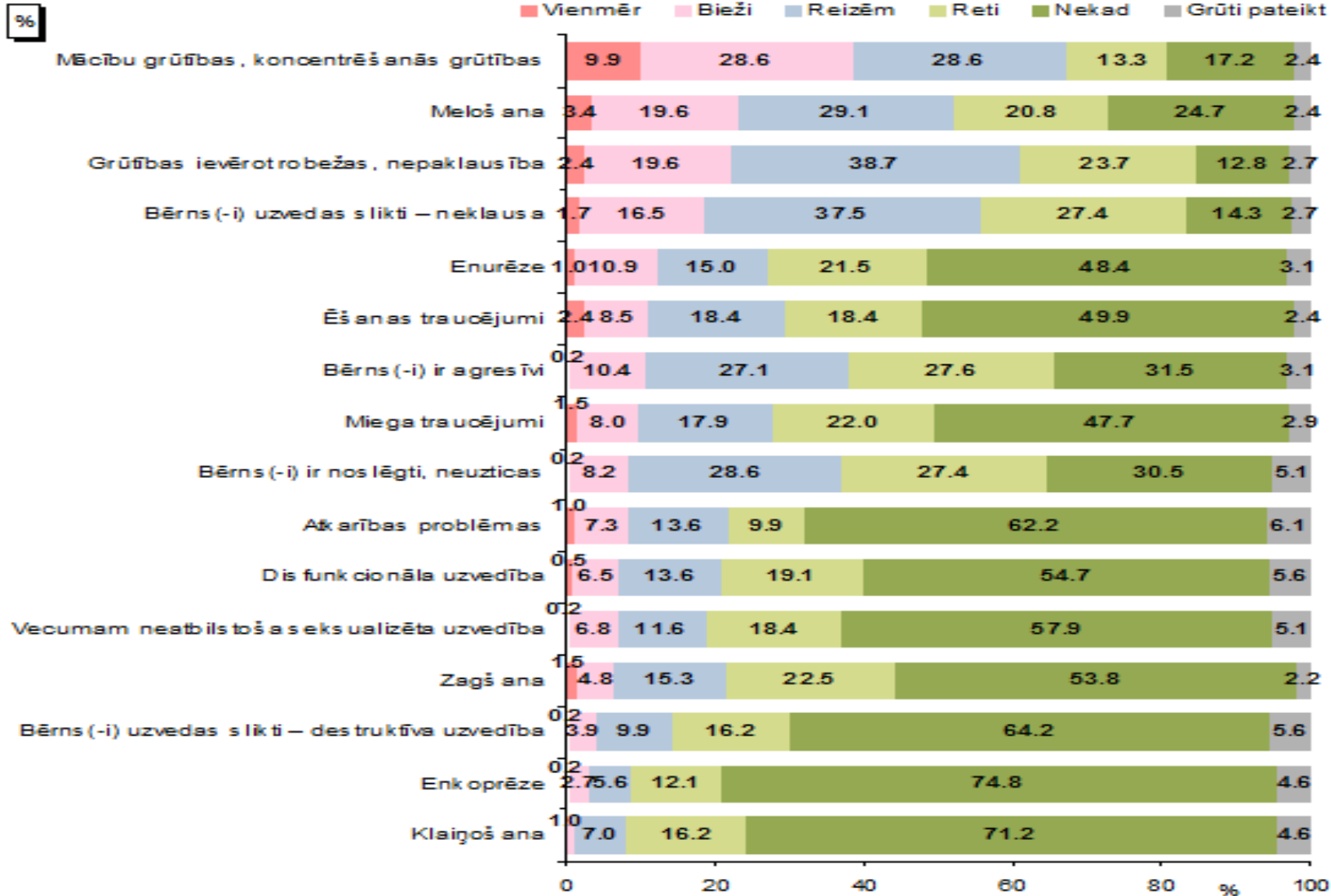

Bāze: visi respondenti, n=413

Kategorijā "Cita problēma" ietilpst: *Neirozes (minēts 4 reizes); Bailes no jebkāda fiziska kontakta, ja bēmam bija negatīva iepriekšējā pieredze (bija sista) (minēts 1 reizi); Bailes no vīriešiem (minēts 1 reizi); Bērni paši mūs novēro (minēts 1 reizi); Bīklums, vēlme izdabāt (minēts 1 reizi); Ignorē teikto (minēts 1 reizi); Ļoti atturīgi, visu it kā iztaustīja (minēts 1 reizi); Nav pieredze kā audžuģimenei (nav ievietoti bērni) (minēts 1 reizi); Nedrošība, situācijas izpēte (minēts 1 reizi); Satraukums, trauksme (minēts 1 reizi); Piesardzība, neuzticība, psiholoģiska nestabilitāte (minēts 1 reizi); Skumjas, ilgas pēc mājām un ģimenes (minēts 1 reizi); Slimīgums (minēts 1 reizi); Vāja imunitāte, novārdzinātība (minēts 1 reizi).*

*Tā kā respondenti varēja minēt vairākas atbildes, kopējā atbilžu summa var pārsniegt 100%.

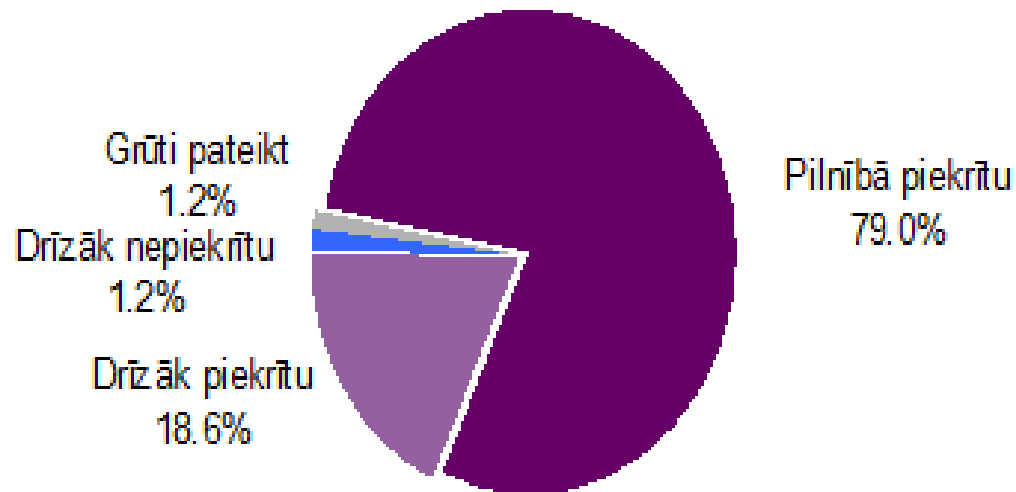
Lūdzu, novērtējiet, cik bieži, pildot audžuvecāka pienākumus, Jums nākas saskarties ar sekošām problēmām?

Bāze: visi respondenti, n=413

Bērna pamatvajadzību nodrošināšana

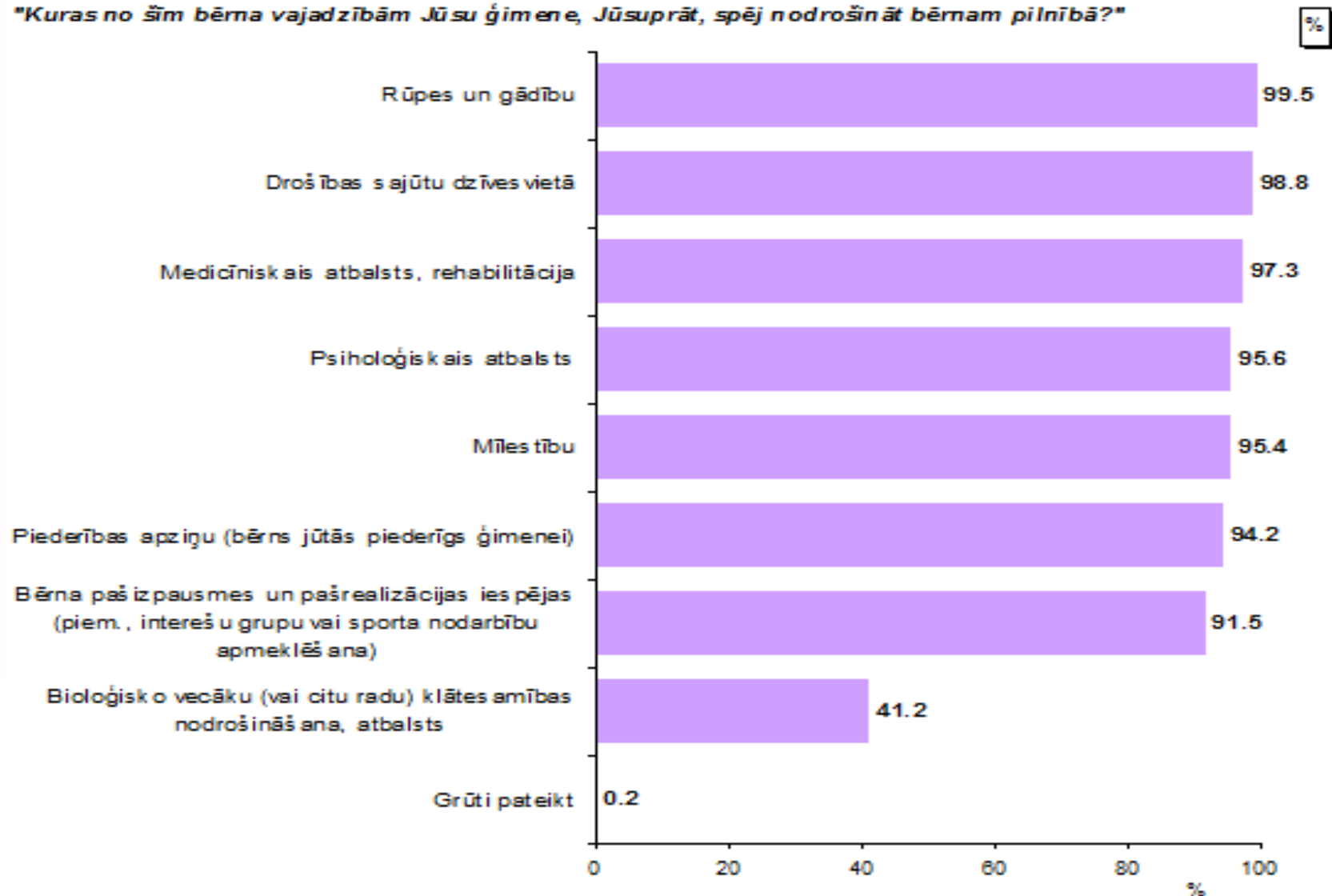
"Cik lielā mērā Jūs piekrītat apgalvojumam: „Es spēju nodrošināt savam bērnam(-iem) visas viņam(-iem) nepieciešamās pamatvajadzības”?"

Bāze: visi respondenti, n=413

"Kuras no šīm bērnu vajadzībām Jūs uzskatāt, ka Jūs, kā ģimene, Jūs, prāt, spēj nodrošināt bērnam pilnībā?"

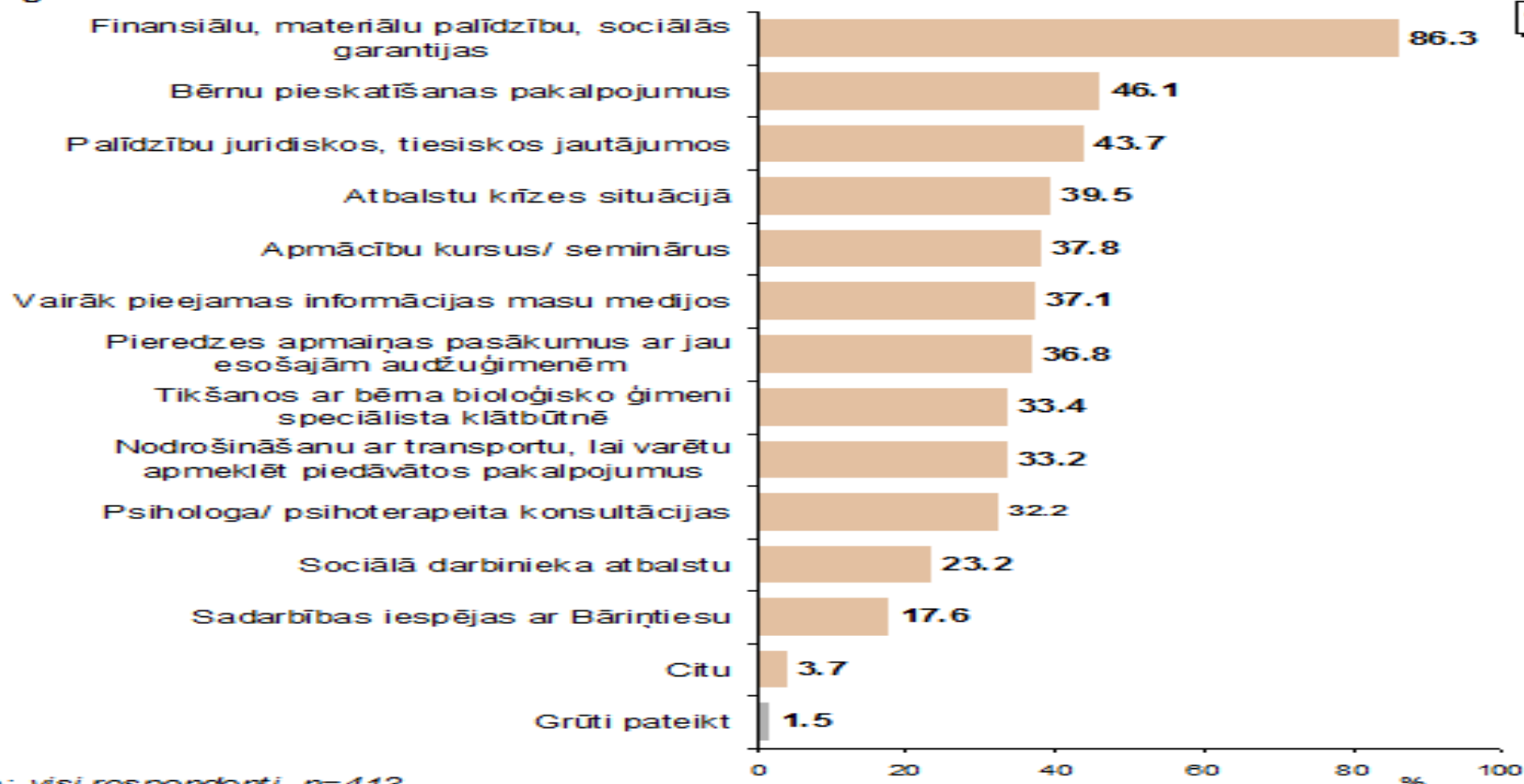

Bāze: visi respondenti. n=413

*Tā kā respondenti varēja minēt vairākas atbildes, kopējā atbilžu summa var pārsniegt 100%.

Atbalsts ģimenēm un apmācības

"Kādu, Jūsaprāt, pakalpojumu un palīdzību būtu nepieciešams uzlabot/pastiprināt audžuģimenēm?"

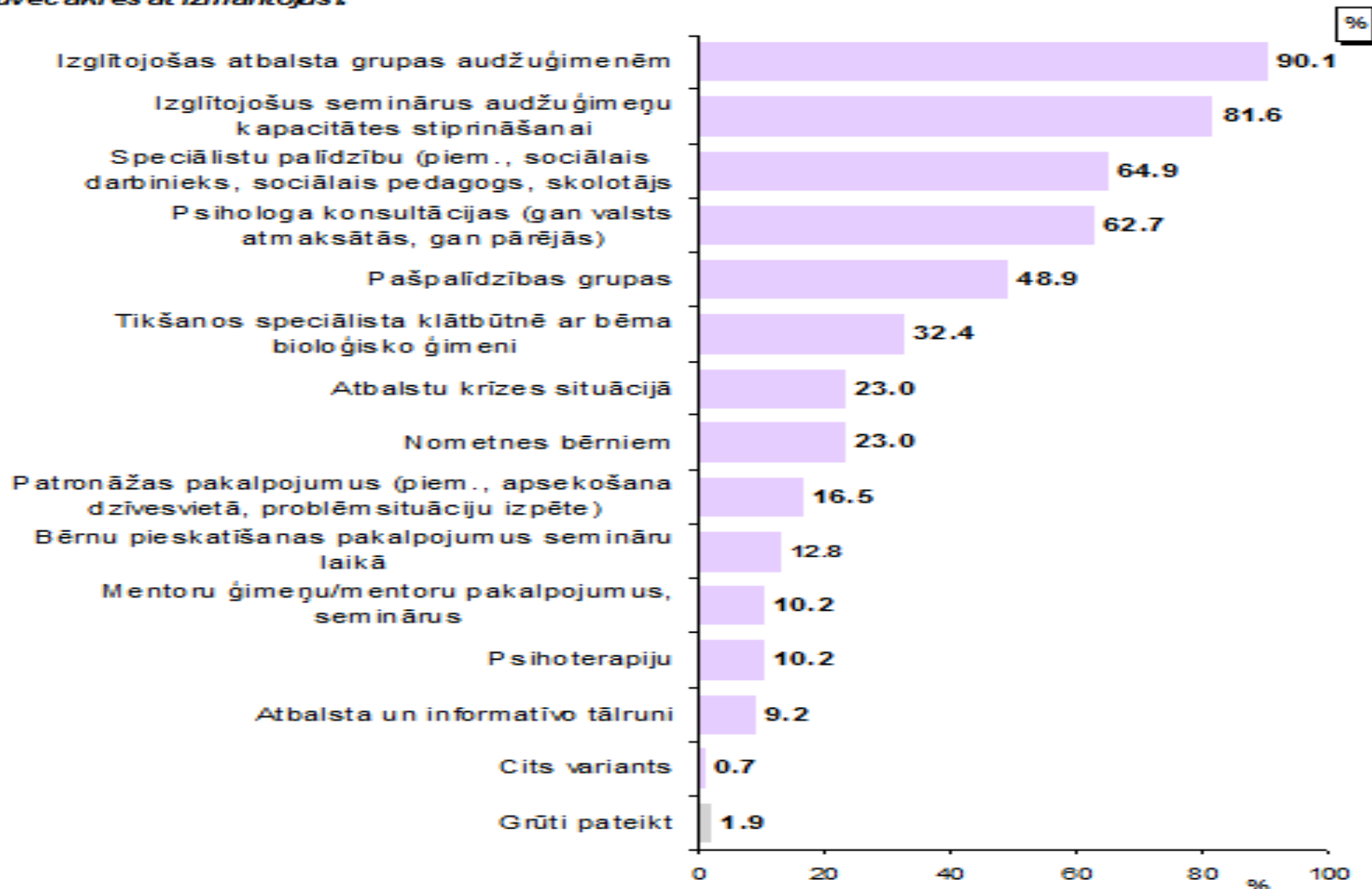
Bāze: visi respondenti, n=413

Kategorijā "Citu" ietilpst: *Nometnes bērniem (minēts 2 reizes); Atbalsta grupas, semināri pa vakariem, brīvdienās (minēts 1 reizi); Bērns slimo, vajag auklītes (ilglaicīgi, ja nevar apvienot ar darbu) (minēts 1 reizi); Es gribētu, lai šos gadus ieskaita darba stāžā (minēts 1 reizi); Kursi baltkrievu valodā (minēts 1 reizi); Nepietiekamas bērnu nometņu iespējas (minēts 1 reizi); Par stāvvietām pie pakalpojuma saņemšanas vietas (bez maksas) (minēts 1 reizi); Patiesas informācijas sniegšanu, par bēma veselības un emocionālo stāvokli, ar kādām grūtībām nāksies saskarties (minēts 1 reizi); Pilnvaras audžuģimenei lēmumu pieņemšanā medicīnas pakalpojumu izmantošanā audžubēmam (minēts 1 reizi); Psihologa individuāls atbalsts nevis vērtēšana (minēts 1 reizi); Speciālistu konsultācijas regulāras (logopēds, fizioterapeits utml.) (minēts 1 reizi); Veselības apdrošināšana (minēts 1 reizi).*

*Tā kā respondenti varēja minēt vairākas atbildes, kopējā atbilžu summa var pārsniegt 100%.

"Lūdzu norādiet kādus atbalsta pakalpojumus audžuģimenēm no piedāvātajiem Jūs paš i kā audžuvec āki es at izmantojuš i "

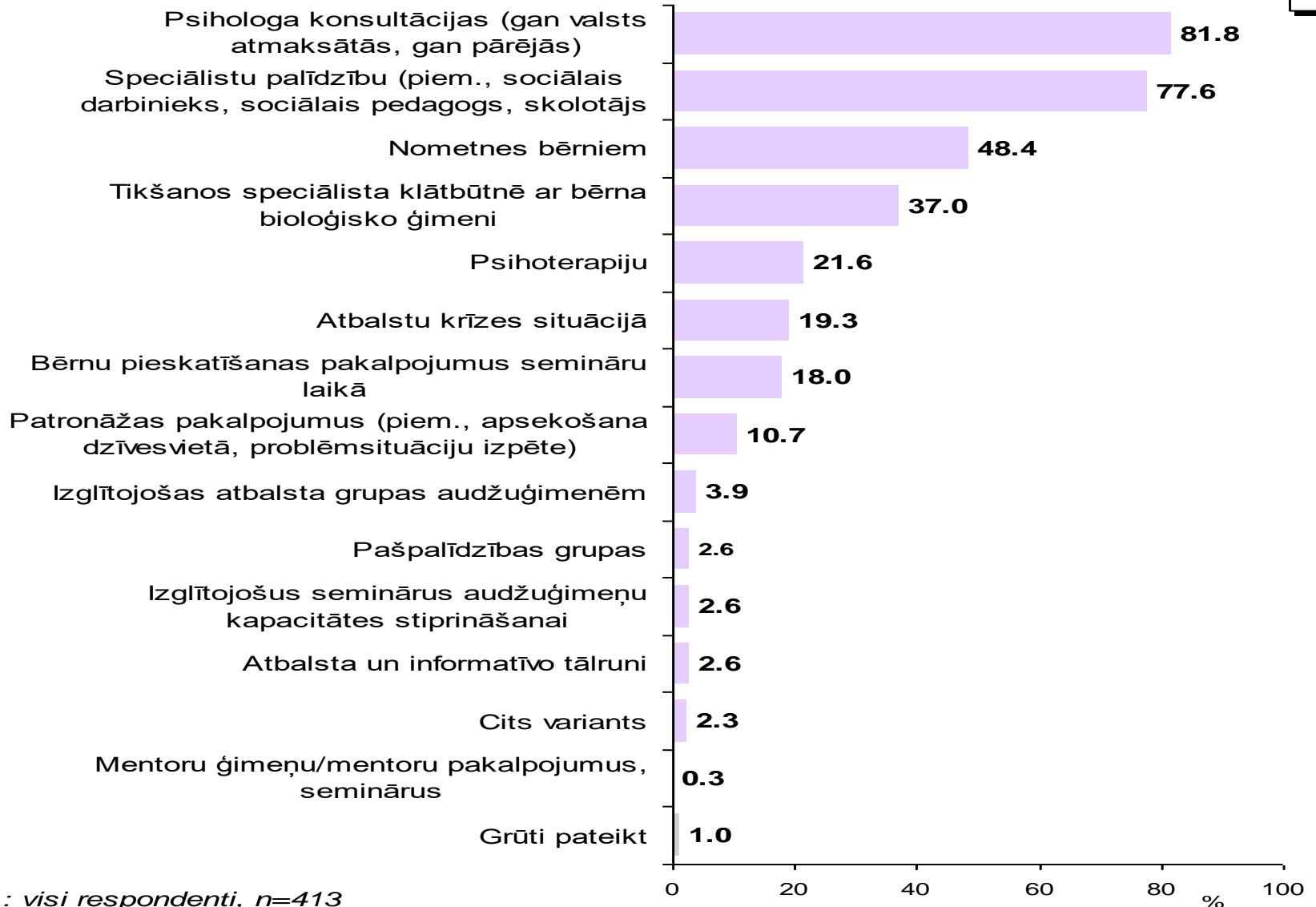
Bāze: visi respondenti, n=413

Kategorijā "Cits variants" ietilpst: Audžuģimeņu biedrības atbalsts (minēts 2 reizes).

*Tā kā respondenti varēja minēt vairākas atbildes, kopējā atbilžu summa var pārsniegt 100%.

"Lūdzu norādiet kādus atbalsta pakalpojumus audžuģimenēm no piedāvātajiem Jūsu audžubērn(-i) ir izmantojis/-uši!"

%

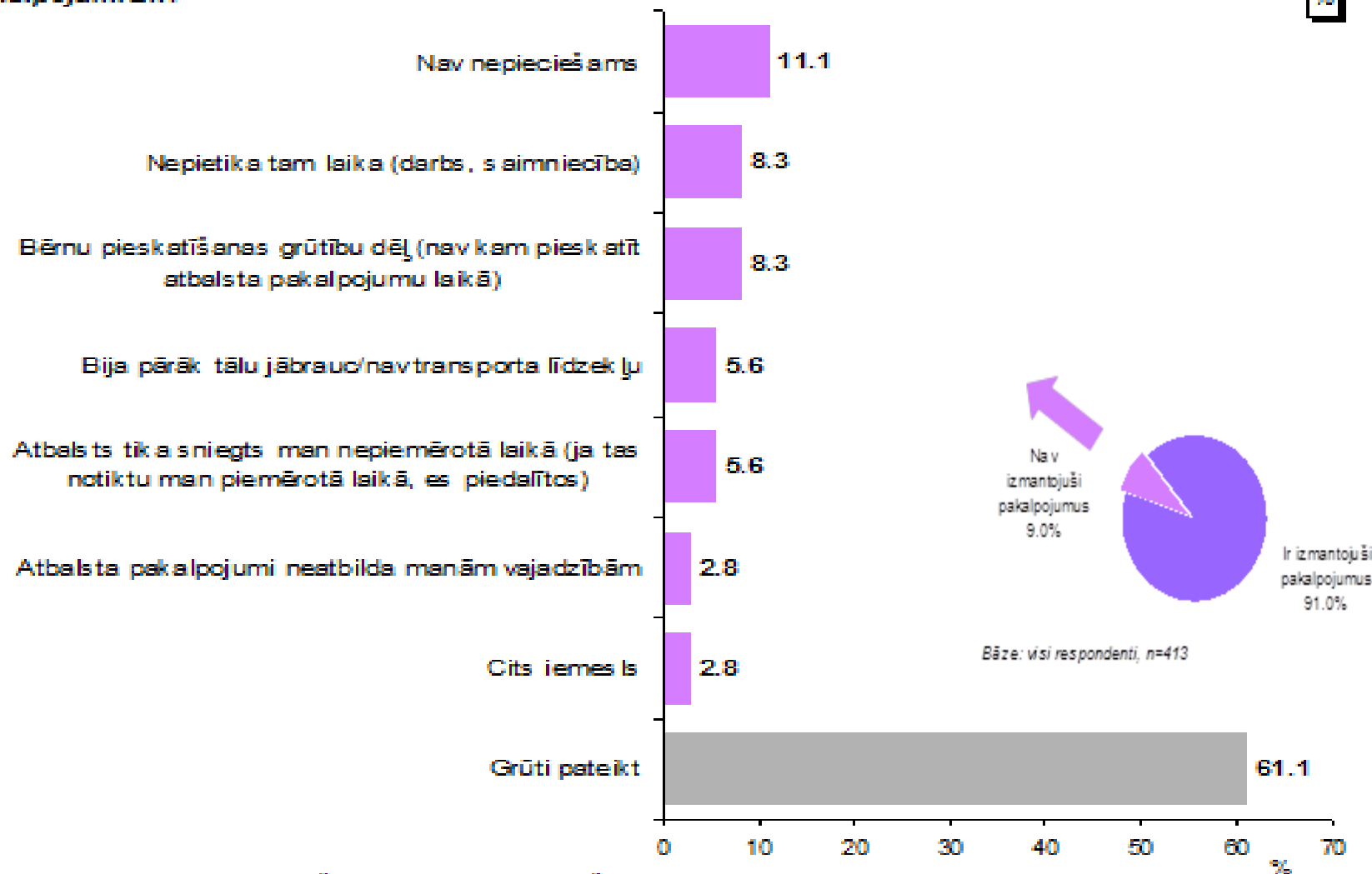
Bāze : visi respondenti, n=413

Kategorijā "Cits variants" ietilpst: *Audžuģimeņu biedrības atbalsts (minēts 2 reizes); Atbalsta grupas bērniem (minēts 1 reizi).*

*Tā kā respondenti varēja minēt **vairākas atbildes**, kopējā atbilžu summa var pārsniegt 100%.

"Kādi iemesli ir tam, ka Jūs (vai Jūsu audžubēms(-i)) nav izmantojuši nevienu no piedāvātajiem pakalpojumiem?"

%

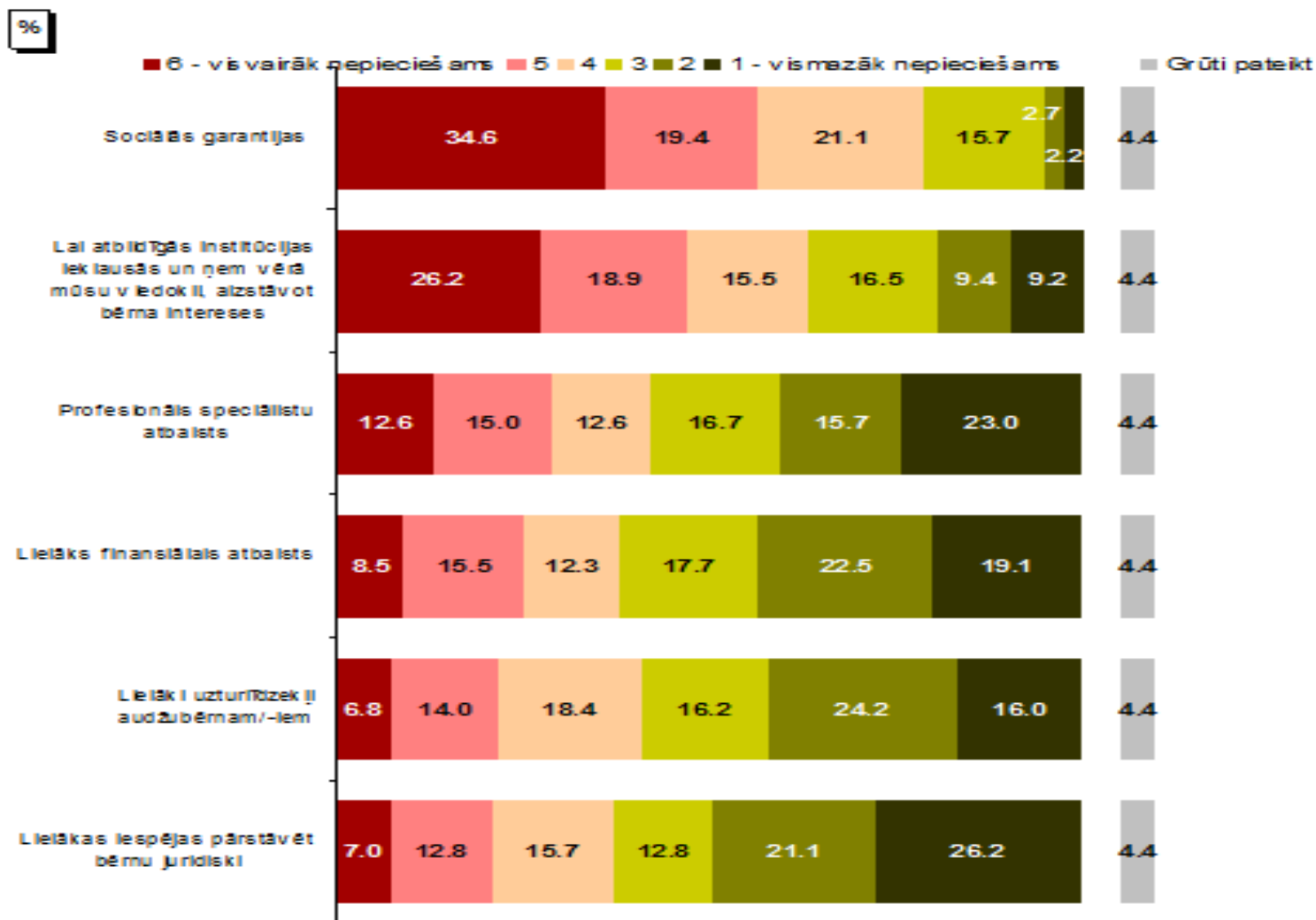

Bāze: respondenti, kuru audžubēmi nav izmantojuši nevienu no piedāvātajiem pakalpojumiem, n=37

Kategorijā "Cits iemesls" ietilpst: Veselības problēmas (minēts 1 reizi).

*Tā kā respondenti varēja minēt vairākas atbildes, kopējā atbilžu summa var pārsniegt 100%.

Kas, Jūsaprāt, Jums būtu nepieciešams, lai Jūs/Jūsu ģimene varētu veiksmīgi darboties kā audžuģimene? Lūdzu sarindojiet zemāk minētos apgalvojumus prioritārā secībā, kur 1 būtu – vismazāk nepieciešams un 6 – visvairāk nepieciešams!

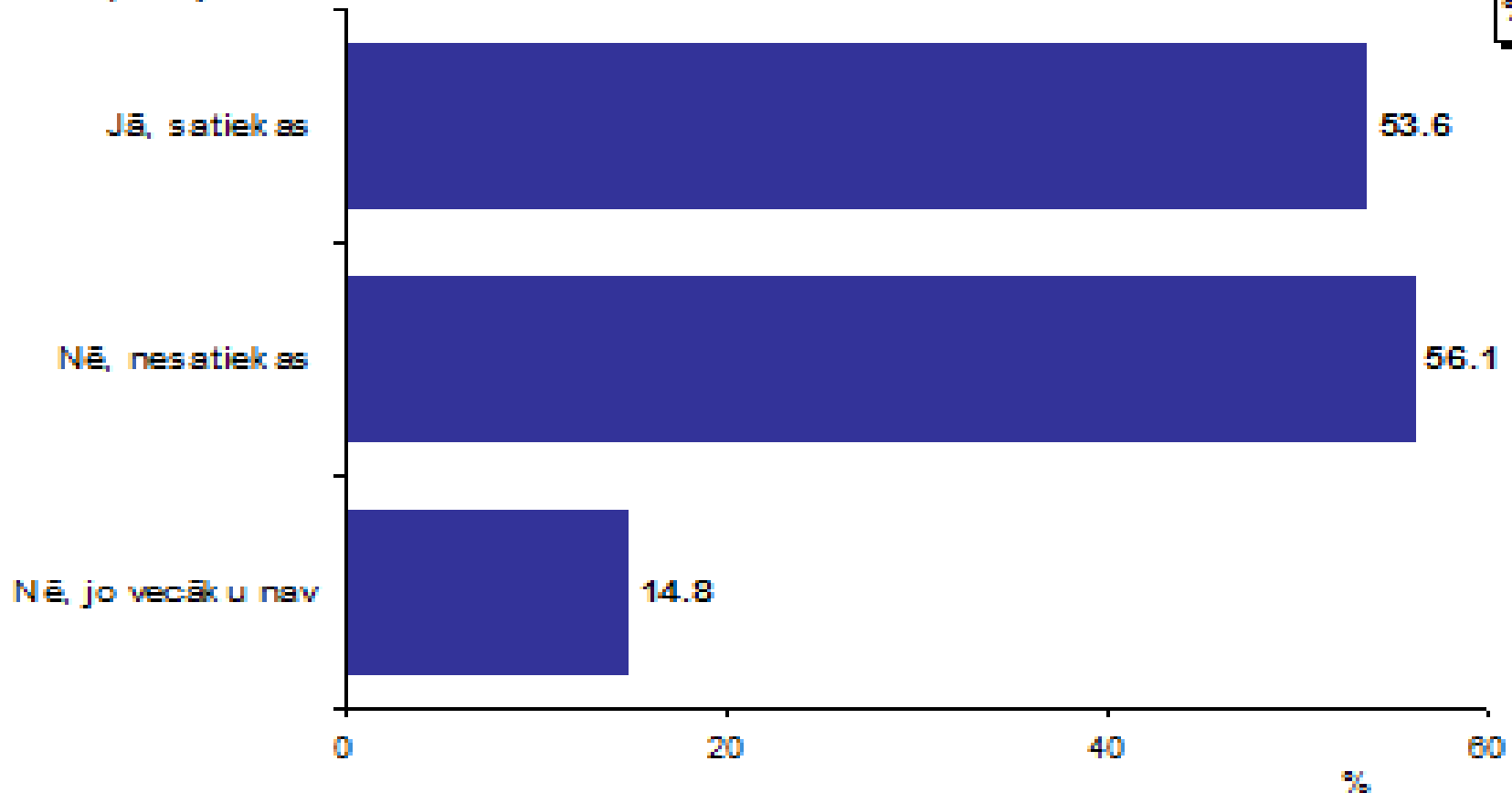

Bāze: visi respondenti, n=413

Bāze vidējai vērtībai: respondenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi (netiek ņemts vērā atbilde "Grūti pateikt" minēšanas biežums), n=395

Saskarsme ar bērnu bioloģisko ģimeni.

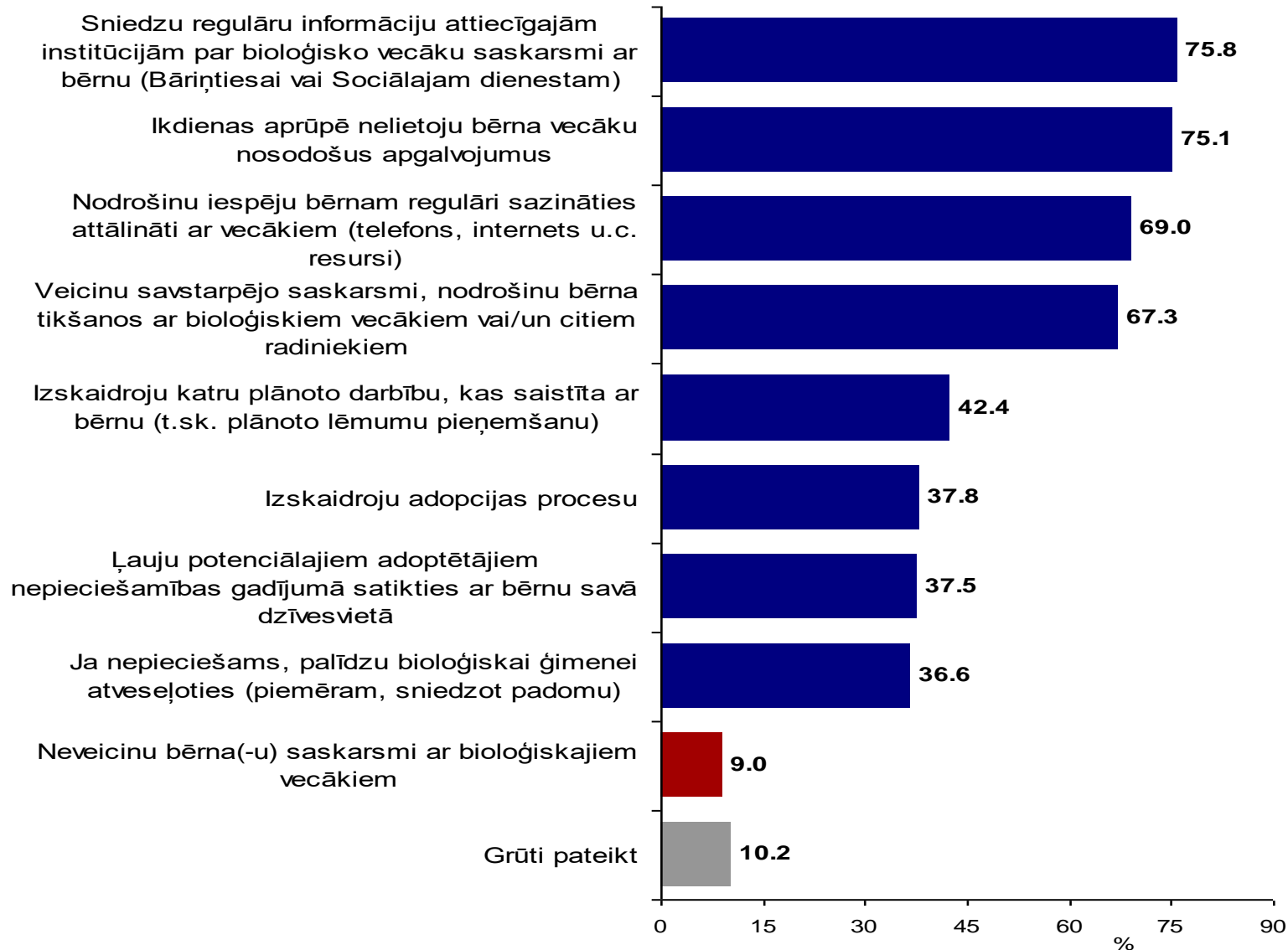
"Vai Jūsu audžubērna(-u) bioloģiskie vecāki satiekas ar savu(-iem) bioloģisko(-iem) bērnu(-iem)?"

Bāze: visi respondenti, n=413

*Tā kā respondenti varēja minēt vairākas atbildes, kopējā atbilžu summa var pārsniegt 100%.

"Kā norit bērna sagatavošana tam, lai bērns(-i) varētu pēc iespējas ātrāk atgriezties bioloģiskajā ģimenē vai pie bioloģiskās ģimenes radniekiem?"

Bāze: visi respondenti, n=413

*Tā kā respondenti varēja minēt vairākas atbildes, kopējā atbilžu summa var pārsniegt 100%.

Audžuģimeņu kustības attīstība Latvijā

Kāpēc nepieciešama
audžuģimeņu specializācija?

Būtiskākie pavērsiena punkti
un to iemesli

Audžuģimenēm ir atšķirīga
kapacitāte

Bērni audžuģimenēs tiek ievietoti
ar komplicētām grūtībām

Nepieciešamas sociālās garantijas

Audžuģimeņu specializācijas iespējas

Fokuss uz bērna vecumu un vecumam piemērotu aprūpi

Zīdaiņiem

Pirmskolas vecuma bērniem /Maziem bērniem

Tiņiem utt.

Fokuss uz bērna veselības stāvokli un funkcionālajiem traucējumiem un terapeitisko un ārstniecisko aprūpi

Bērniem ar fizisku invaliditāti

Bērniem ar garīgu atpalcību un/vai garīga rakstura traucējumiem

Bērniem ar astmu, alerģijām vai tml.

Fokuss uz bērna uzvedības un mācīšanās problēmām

agresijas un varmācības iezīmēm

Uzmanības deficīta sindromu

Fokuss uz bērniem ar traumatisku pieredzi / vardarbības upuriem

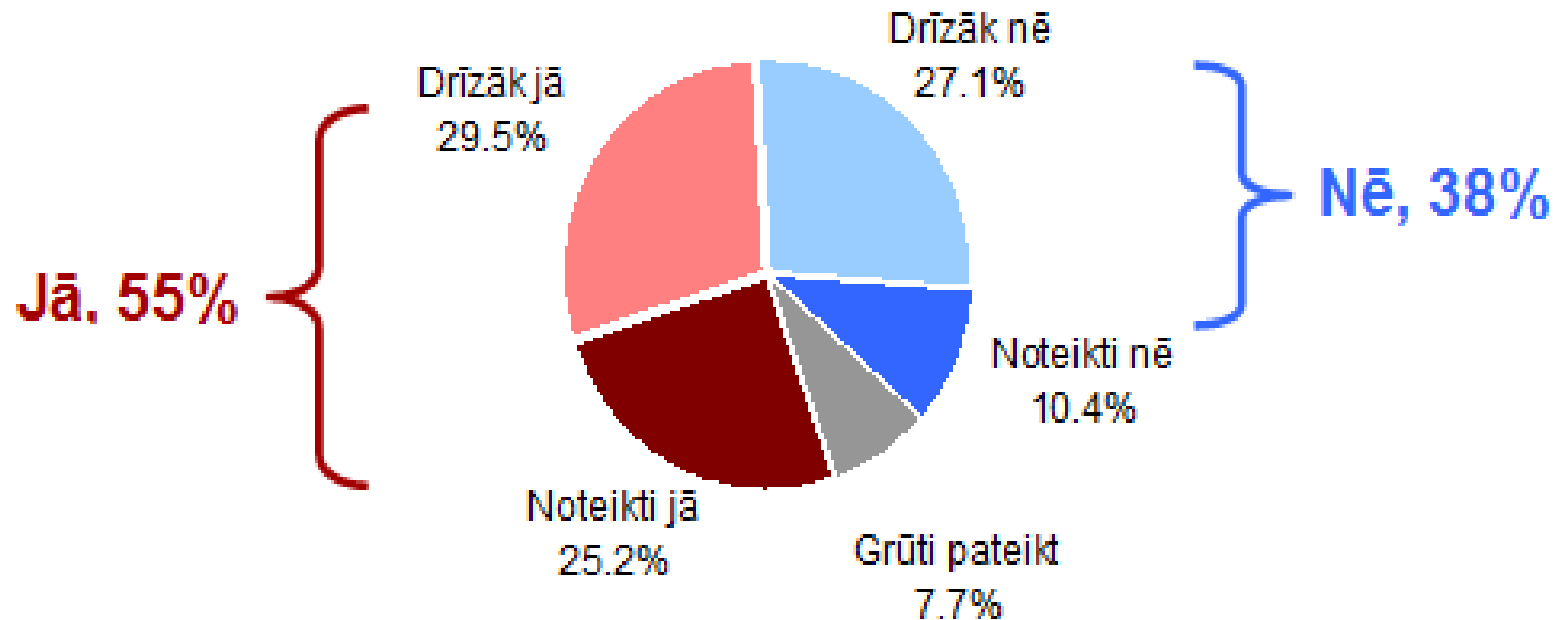
vardarbības un cietsirdības upuriem

seksuālās vardarbības upuriem

Specializācijas iespējas

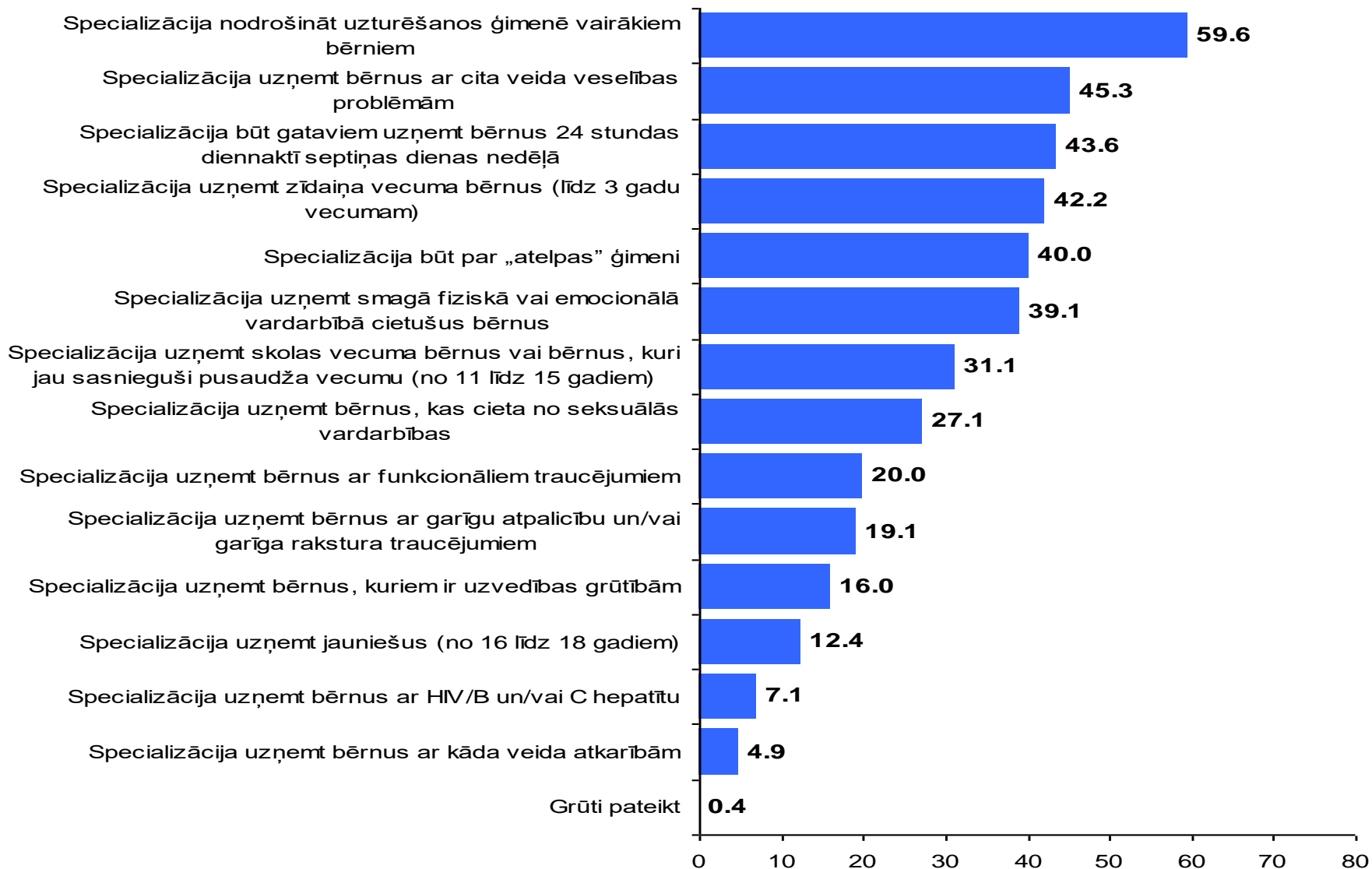
"Vai Jūsu ģimene būtu gatava specializēties, izejot noteiktas apmācības/kursus, lai kļūtu par specializēto audžuģimeni?"

Bāze: visi respondenti, n=413

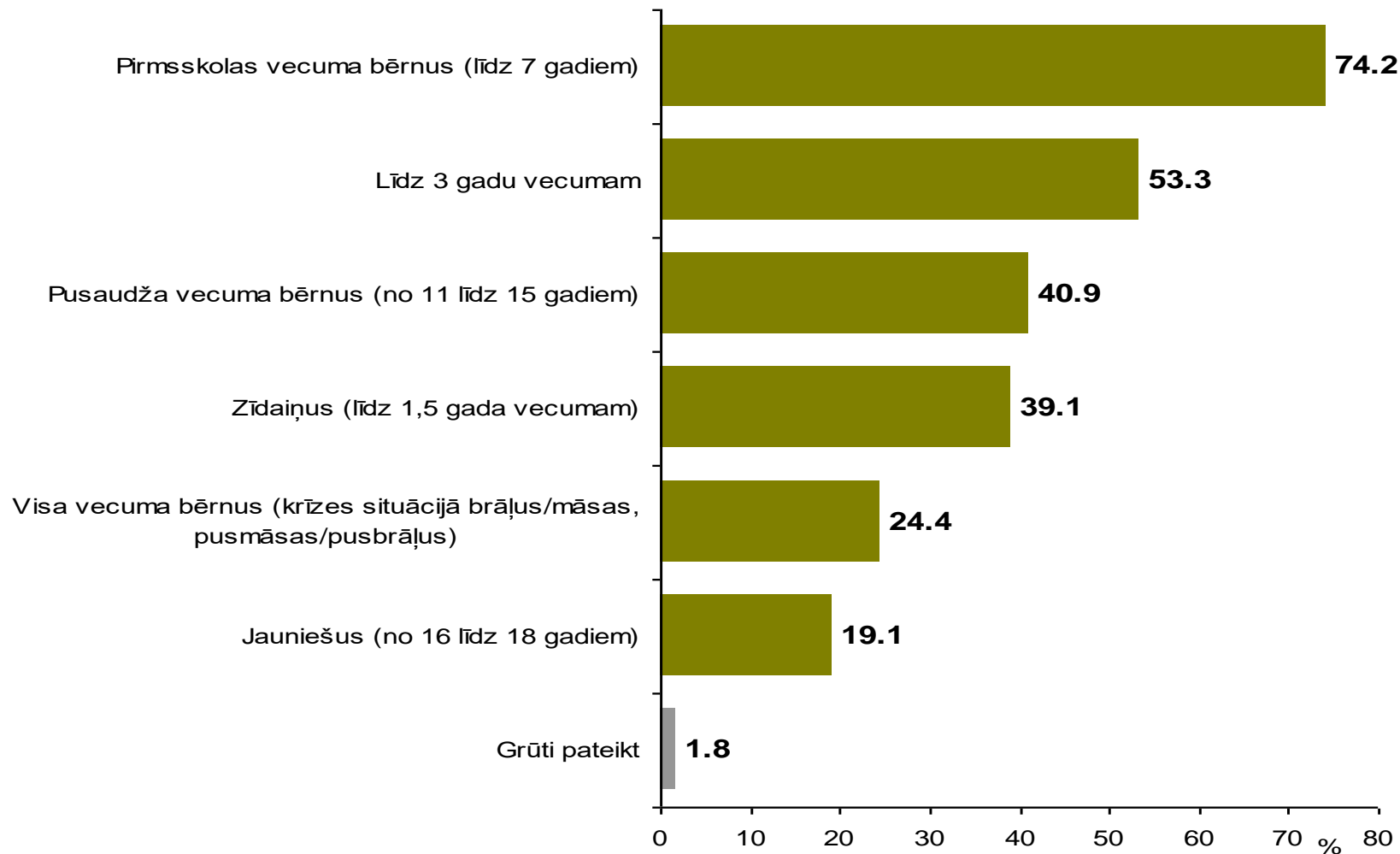
"Audžuģimenēm var būt atšķirīgi specializēšanās veidi. Kāds, no šiem specializēšanās veidiem, Jūsprāt, būtu visatbilstošākais tieši Jūsu ģimenei?"

Bāze : respondenti, kuri būtu gatavi specializēties, izejot noteiktas apmācības/kursus, lai kļūtu par specializēto audžuģimeni, n=225

*Tā kā respondenti varēja minēt vairākas atbildes, kopējā atbilžu summa var pārsniegt 100%.

"Runājot kopumā, kāda vecuma bērnu(-s) kopumā Jūsu ģimene, kļūstot par specializēto audžuģimeni, varētu uzņemt?"

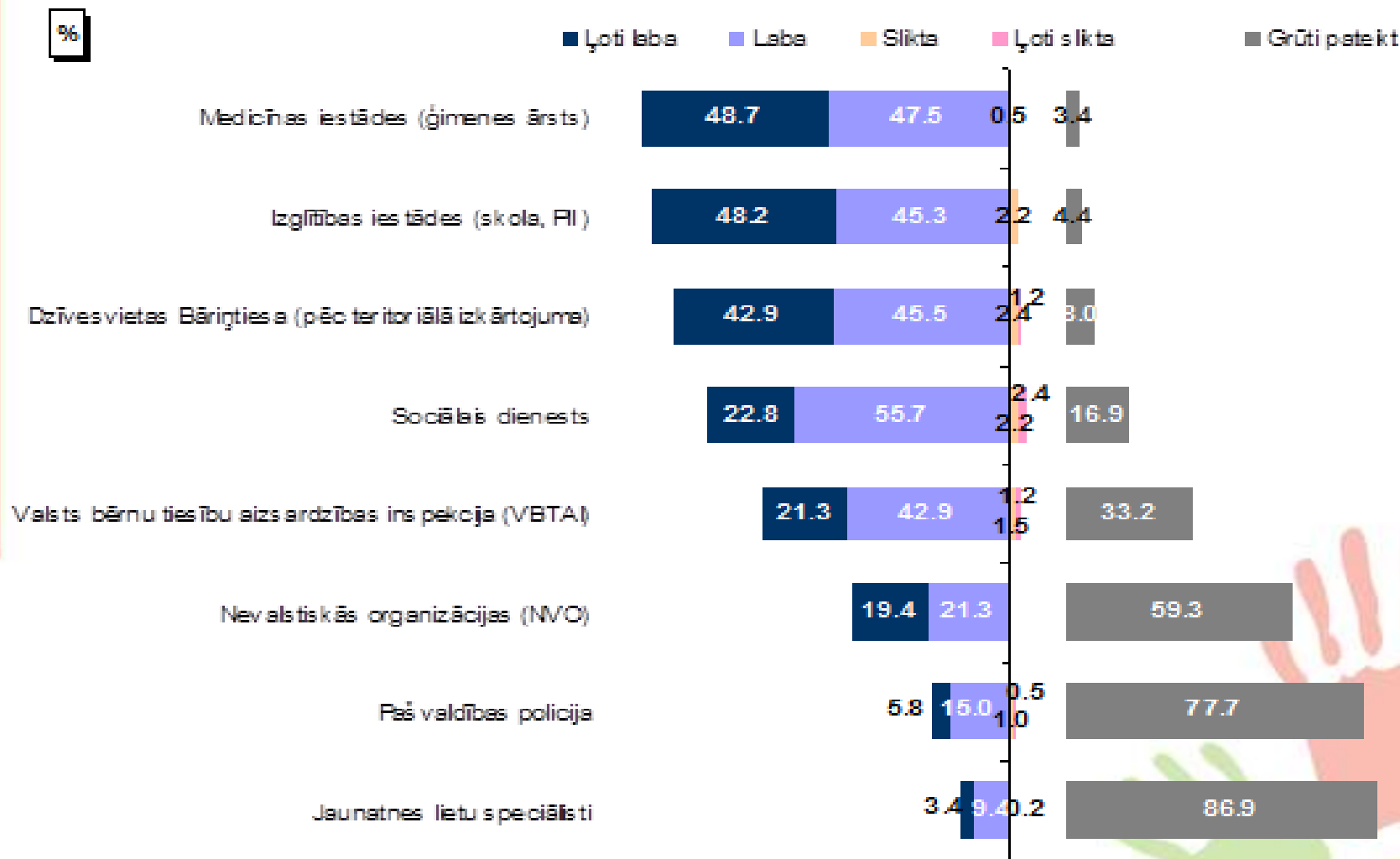

Bāze: respondenti, kuri būtu gatavi specializēties, izejot noteiktas apmācības/kursus, lai kļūtu par specializēto audžuģimeni, n=225

*Tā kā respondenti varēja minēt vairākas atbildes, kopējā atbilžu summa var pārsniegt 100%.

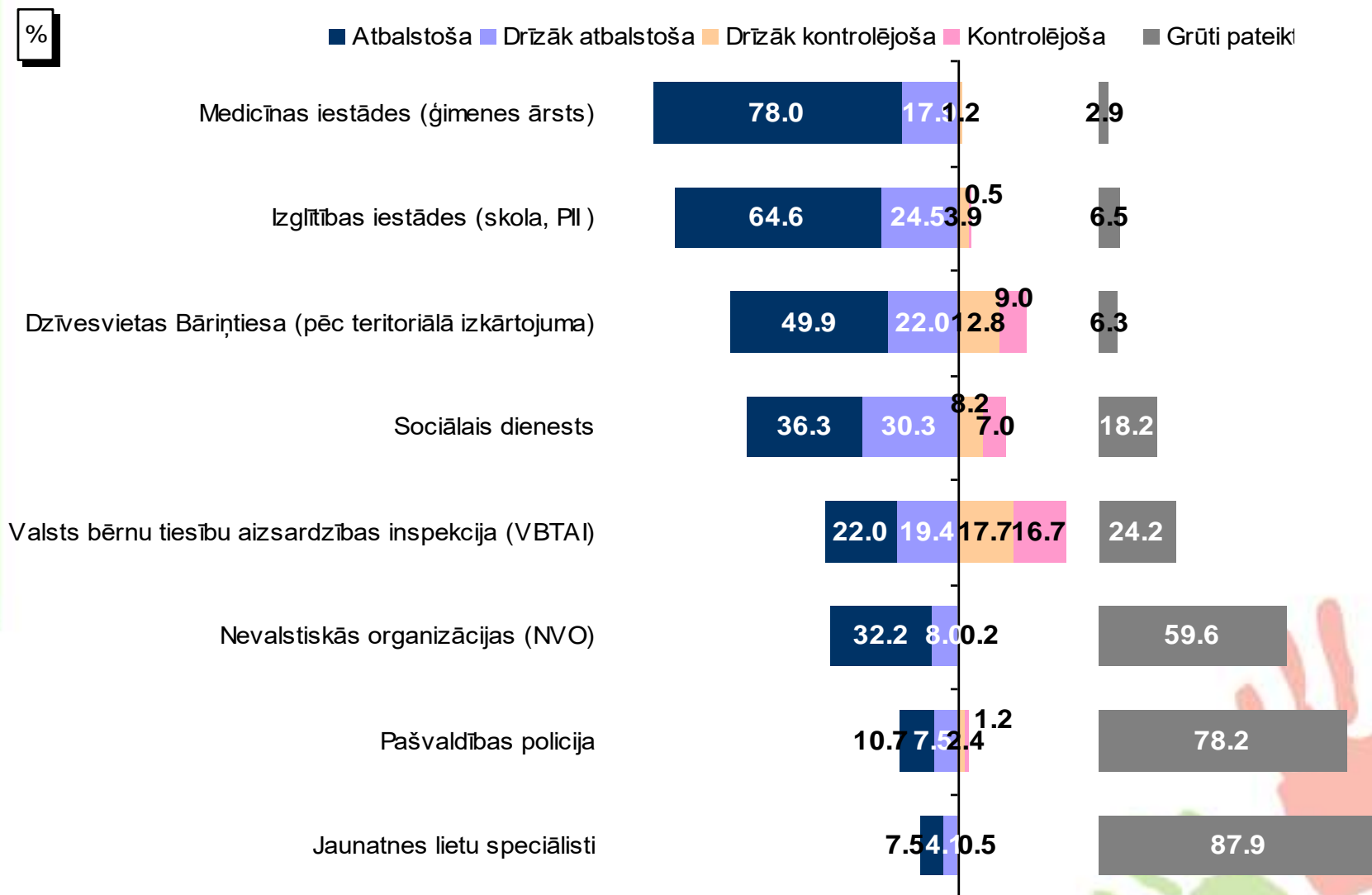
Sadarbība ar dažādām institūcijām

"Kā Jūs, kā audžuģimene, vērtējat savu sadarbību ar sekojošām institūcijām?"

Bāzes: visi respondenti, n=413

"Lūdzu sniedziet savu vērtējumu par katru no iepriekšminētām institūcijām. Vai Jūs tās darbību vērtējat kā: atbalstošu, drīzāk atbalstošu, drīzāk kontrolējošu vai kontrolējošu?"

Bāzes: visi respondenti, n=413

Darbosimies kopā!

Paldies par uzmanību!

